

Ett träd för Lollie

Skrattjuven

FATOU KEÏTA
Elfenbenskusten

Fatou Keïtas senast utgivna barnbok, *Un arbre pour Lollie* (Ett träd för Lollie) 2005, handlar om aids. Kanske inte det första ämne man tänker på när det gäller bilderböcker, men för Keïta är det inget märkligt med att välja en ung aids-infekterad flicka som huvudperson i en barnbok. Tvärtom.

”Jag uppfann inte aids”, säger hon i en intervju. ”Barn konfronteras med ämnet hela tiden, de hör vuxna prata om det, de ser såpor om det, de ser TV-reklam för kondomer ...”

Boken går i närkamp med fördomar och rädslor, gestaltar en svår men positiv väg till större insikt bland Lollies kamrater och slutar i en slags försoning med att Lollie dör och att kompisarna planterar ett vackert träd till hennes minne. På det här sättet lyckas Keïta behandla två svåra frågor, som hon tycker har saknats i barnböckerna.

Keïtas första barnbok, som kom 1994 heter *Le petit garçon bleu* och handlar också den om den avvikandes kamp för att bli accepterad. Pojken blir efter månader av grym utstött-het en i gruppen, och ingen lägger längre märke till att han har blått skinn.

Det får inte finnas
skuggan av ett tvivel om
att barnlitteraturen bör vara
en allmän rättighet, i Afrika
lika mycket som i Väster-
landet. Och kanske i ännu
högre grad här, sett i ljuset
av alla de problem som
denna kontinent myllrar av.
Det är därför en nödvändig-
het att så tidigt som möjligt
ge de afrikanska barnen
smaken för läsning och
därmed erbjuda en nyttig
sysselsättning som kanske
kan hindra dem från att
manipuleras och
bli barnsoldater t.ex.

(Ur Fatou Keïtas föredrag
vid IBBY-kongressen i Kap-
staden 2004. Rubriken var
*Le Livre Pour Enfants: Une
nécessité en Afrique?*)

Fatou Keïta föddes i Elfenbenskusten 1960. Hon gick i skola i hemlandet och i Frankrike, vidareutbildade sig i London, tog dubbla akademiska examina vid universitet i Abidjan och kompletterade med en doktorsgrad i anglo-sachiska studier i Caen i Frankrike.

Som Fulbright-stipendiatt i USA vidgade hon ytterligare sin kontaktyta och hon har också senare både föreläst och forskat vid olika universitet i USA, bl.a. om svarta kvinnliga författare.

Hon har varit medlem av juryn för UNESCOs litterära pris för barnböcker som uppmuntrar tolerans, hon ingick i juryn som vid bokmässan i Zimbabwe 2001 valde *"Afrikas hundra bästa böcker"* och hon har medverkat i workshops i åtskilliga länder i Västafrika.

Hon har fått ett flertal priser för sina böcker både i hemlandet och utomlands. Sedan 2006 är Keïta lektor och föreläsare vid den engelska fakulteten vid Cocody University i Abidjan.

Att stjäla barns skratt

Keïta har också skrivit skönlitteratur för vuxna. Romanerna *Rebelle* (Den upproriska från 1998, på engelska 2010) och *El l'aube se leva* (Gryningen höjer sig) som kom 2006 har väckt stor uppmärksamhet och blivit bestsellers i Elfenbenskusten. *Rebelle* är i romanform en rasande stridsskrift mot kvinnlig omskärelse och tvångsäktenskap.

Hon har också medverkat i antologier och översatt barnböcker från övriga Afrika till franska, t.ex. av Meshack Asare. Men det är som barnboksförfattare hon är mest känd och enligt henne själv är barnlitteraturen den genre hon brinner mest för.

Bland hennes hittills femtontal utgivna böcker för barn och unga, är kanske *La voleuse de sourires* (Skrattjuven)

från 1996 den mest kända. Finns också på engelska med titeln *The smile stealer*. Den fick sin fortsättning 1999 i *Le retour de la voleuse de sourires* (Skrattjuvens återkomst). Båda böckerna utmärkt illustrerade av Claire Mobio, konstnär från Elfenbenskusten.

Boken handlar om en liten by i en vacker skog, där barnen har glömt bort hur man skrattar. En elak häxa har stulit alla leenden och alla skratt. Men så kommer en ny flicka till byn med skratten i behåll och häxans skrattborttagnings-visselpipa fungerar inte på henne. Allt verkar ordna sig, men häxan ger sig inte ...

Än så länge har ingen av Fatou Keïtas böcker översatts till svenska. Läs mer om författaren på <http://aflit.arts.uwa.edu.au> (*Reading Women Writers and African Literature*). ●

Träd av Véronique Tadjou.

She could not believe her eyes! In the middle of the field a tiny little girl, no taller than three bananas, had got hold of the coconut that the boys were using as a ball and was laughing her head off, repeating over and over again: 'Coconut-football! Coconut-football! Coconut-football! The boys could not get over it either. They had not been able to laugh or smile for such a long time now.'

(Ur *The smile stealer*, 1996)